

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO 2006 M. LIEPOS
5 D. ĮSAKYMO NR. V-584 „DĖL NARKOTINIŲ IR PSICHOTROPINIŲ MEDŽIAGŲ
ŽALOS MAŽINIMO PROGRAMŲ VYKDYMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO**

2012 m. rugpjūčio 23 d. Nr. V-793
Vilnius

P a k e i č i u Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymą Nr. V-584 „Dėl Narkotinių ir psichotropinių medžiagų žalos mažinimo programų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [77-3020](#); 2008, Nr. [46-1743](#)) ir išdėstau jį nauja redakcija:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL ŽEMO SLENKSČIO PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

Igyvendindamas Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010–2016 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. lapkričio 4 d. nutarimu Nr. XI-1078 (Žin., 2010, Nr. [132-6720](#); 2012, Nr. [49-2377](#)) priedo 2 uždavinio 9 priemonę bei Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2010–2016 metų programos įgyvendinimo 2011–2013 metų tarpinstitucinio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 27 d. nutarimu Nr. 1278 (Žin., 2011, Nr. [134-6359](#)), 2.12.1 priemonę:

1. T v i r t i n u Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. P a v e d u šio įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal administravimo sritį.“

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RAIMONDAS ŠUKYS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2006 m. liepos 5 d. įsakymu
Nr. V-584

(Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2012 m. rugpjūčio 23 d.
įsakymo
Nr. V-793 redakcija)

ŽEMO SLENKSČIO PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Žemo slenksčio paslaugų teikimo tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) nuostatos reglamentuoja žemo slenksčio paslaugų tikslą, uždavinius, šių paslaugų sąrašą, teikimą bei finansavimo šaltinius.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

Adatų ir švirkštų keitimo paslaugos – naudotų adatų ir švirkštų keitimas į sterilias adatas bei švirkštus švirkščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas ne gydymo tikslui vartojantiems asmenims, siekiant mažinti riziką užsikrėsti per kraują ir (ar) kitus kūno skysčius plintančiomis infekcijomis (toliau – infekcijos).

Infekuoti aštrūs daiktai – su krauju ir (ar) kitais kūno skysčiais, ekskretais turėję sąlytį daiktai (pvz., švirkštai su adatomis, adatos), kuriais galima į(si)pjauti, į(si)durti, su(si)žeisti.

Narkotinės ir psichotropinės medžiagos – į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus kontroliuojamų medžiagų sąrašus įrašytos gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios dėl kenksmingo poveikio ar piktnaudžiavimo jomis sukelia sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavojų žmogaus sveikatai.

Nauji paslaugų gavėjai – paslaugų gavėjai, kurie žemo slenksčio paslaugų kabinete pradėjo lankytis ataskaitiniais metais.

Nuolatiniai paslaugų gavėjai – paslaugų gavėjai, kurie per ataskaitinius metus bent vieną kartą per mėnesį apsilankė žemo slenksčio paslaugų kabinete.

Rizikinga elgsena – narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimas ne gydymo tikslui, švirkštėjimas naudotomis adatomis ir švirkštais, nesaugūs lytiniai santykiai (su nepažįstamu ar mažai pažįstamu asmeniu be apsaugos priemonių, dažna partnerių kaita (daugiau nei 1 partneris per 12 mėnesių), seksualinių paslaugų teikimas ir kitas elgesys, susijęs su narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimu, keliantis grėsmę asmens ir visuomenės sveikatai bei saugumui.

Tarpininkavimas – pagalbos žemo slenksčio paslaugų gavėjui suteikimas, sprendžiant įvairias paslaugų gavėjo problemas, užregistruojant pas specialistus, tarpininkaujant tarp paslaugų gavėjo ir atitinkamų paslaugų teikėjo.

Žemo slenksčio paslaugos – laikantis Apraše patvirtintų reikalavimų, teikiamos nemokamos konfidencialios, anoniminės sveikatos priežiūros ir kitos paslaugos asmenims, vartojantiems švirkščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas ne gydymo tikslu bei dėl rizikingos elgsenos turintiems didžiausią riziką užsikrėsti infekcijomis.

Žemo slenksčio paslaugų gavėjai – asmenys, vartojantys švirkščiamąsias narkotines ir psichotropines medžiagas ne gydymo tikslui bei dėl rizikingos elgsenos turintys didžiausią riziką užsikrėsti infekcijomis (toliau – paslaugų gavėjai).

Žemo slenksčio paslaugų kabinetas – tai savarankiškas juridinis asmuo arba įstaigų ar organizacijų struktūrinis padalinys (toliau – Kabinetas), teikiantis žemo slenksčio paslaugas.

Žemo slenksčio mobilios paslaugos – žemo slenksčio paslaugos, teikiamos paslaugų gavėjams už įstaigos ar organizacijos ribų.

Žemo slenksčio stacionarios paslaugos – žemo slenksčio paslaugos, teikiamos paslaugų gavėjams įstaigos ar organizacijos patalpose.

II. ŽEMO SLENKSČIO PASLAUGŲ TEIKIMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

3. Žemo slenksčio paslaugų teikimo tikslas – sumažinti su švirkščiamųjų narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimu ne gydymo tikslui bei rizikinga elgsena susijusį infekcijų plitimą, perdozavimo ir mirties atvejų riziką, nusikalstamumą, kitas neigiamas sveikatos, socialines, ekonomines, teisines pasekmes visuomenei ir asmeniui.

4. Žemo slenksčio paslaugų teikimo uždaviniai:

4.1. užmegzti ir palaikyti ryšius su paslaugų gavėjais, jų partneriais, šeimos nariais ir prireikus jiems teikti žemo slenksčio paslaugas;

4.2. sudaryti sąlygas paslaugų gavėjams, kurie nepasirengę atsisakyti narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo ne gydymo tikslui, naudotis žemo slenksčio paslaugomis;

4.3. motyvuoti paslaugų gavėjus atsisakyti narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo ne gydymo tikslu, mažinti rizikingą elgseną, skatinant paslaugų gavėjus gydytis psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo sukeltus psichikos ir elgesio sutrikimus bei kitas ligas;

4.4. konsultuoti ir informuoti paslaugų gavėjus infekcijų plitimo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos bei saugesnės lytinės elgsenos klausimais, tarpininkauti didinant galimybes gauti sveikatos priežiūros ir kitas paslaugas, siekti įtraukti juos į reabilitacijos, resocializacijos ir integracijos bei savivalbos grupių programas;

4.5. stebėti paslaugų gavėjų rizikingos elgsenos pokyčius bei vertinti jų sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų poreikius;

4.6. skatinti paslaugų gavėjus panaudotas adatas ir švirkštus atnešti į Kabineta.

III. ŽEMO SLENKSČIO PASLAUGŲ TEIKIMAS

5. Teikiamos šios mobilios ir (ar) stacionarios žemo slenksčio paslaugos:

5.1. adatų ir švirkštų keitimas;

5.2. dezinfekcijos priemonių dalijimas;

5.3. prezervatyvų dalijimas;

5.4. konsultavimas ir informavimas;

5.5. tarpininkavimas;

5.6. asmens higienos paslaugos;

5.7. tvarsliaivos dalijimas;

5.8. žaizdų perrišimas;

5.9. atrankinių greitųjų ŽIV tyrimų atlikimas;

5.10. kitos paslaugos.

6. Aprašo 5.8 ir 5.9 punktuose nurodytas žemo slenksčio paslaugas teikia asmens sveikatos priežiūros įstaiga, turinti atitinkamų ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo licenciją ir sudariusi sutartį su Kabinetu dėl šių paslaugų teikimo.

7. Pagal kompetenciją 5.9 punkte nurodytą paslaugą teikia asmens sveikatos priežiūros specialistai, kaip tai numatyta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. lapkričio 16 d. įsakyme Nr. V-991

„Dėl tyrimų dėl žmogaus imunodeficito viruso infekcijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. [138-7085](#)).

8. Jei atlikus atrankinį greitąjį tyrimą dėl ŽIV gaunamas teigiamas rezultatas, Aprašo 5.9 punkte nurodytą paslaugą pagal kompetenciją teikiantis asmens sveikatos priežiūros specialistas nedelsdamas organizuoja ŽIV laboratorinės diagnostikos patvirtinimo procedūrą, nustatytą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. lapkričio 16 d. įsakyme Nr. V-991.

IV. INFEKUOTŲ AŠTRIŲ DAIKTŲ TVARKYMAS

9. Infekuoti aštrūs daiktai turi būti pakuojami į sandarius, uždaromus ir atsparius dūriams vienkartinius konteinerius, skirtus tik infekuotiems aštriems daiktams surinkti ir (ar) pakuoti. Konteineriai negali būti pagaminti iš stiklo. Jeigu konteineryje nėra įtaiso adatoms atskirti nuo korpuso, tuomet į jį turi būti metamas vienkartinis švirškstas su adata, neatskyrus adatos nuo korpuso. Darbuotojams draudžiama rankomis nuimti panaudotas vienkartinį švirškstų adatas, jas laužyti, lankstyti.

10. Infekuoti aštrūs daiktai konteineryje gali būti laikomi iki konteineris pripildomas ne daugiau kaip $\frac{3}{4}$ tūrio.

11. Pripildyti konteineriai uždaromi, kad panaudoti infekuoti aštrūs daiktai tvarkant, laikant, gabenant, kraunant neiškristų.

12. Konteineriai su infekuotais aštriais daiktais turi būti paženklinami, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakyme Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [63-2065](#); 2011, Nr. [57-2721](#)) nustatytais pavojingų atliekų ženklavimo reikalavimais.

13. Infekuoti aštrūs daiktai pagal sutartį turi būti perduodami atliekas tvarkančiai įmonei sudeginti.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Kabineto darbuotojai turi išklausti 8 valandų mokymo kursą, susijusį su Kabineto teikiamomis paslaugomis, pagal įstaigos ar organizacijos vadovo (toliau – Vadovas) patvirtintą mokymosi programą.

15. Vienu metu Kabinete turi dirbti ne mažiau kaip du darbuotojai.

16. Kabineto darbo organizavimo tvarką, pareigines instrukcijas, kitus reikalingus Kabineto veiklai dokumentus tvirtina Vadovas.

17. Vadovas tvirtina adatų ir švirškstų keitimo tvarką, kurioje nustatomas naudotų adatų ir švirškstų keitimo į sterilias adatas ir švirškstus santykis, tačiau ne didesnis kaip 1:3. Neatnešus naudotų švirškstų ir adatų, paslaugų gavėjui duodama ne daugiau kaip 5 švirškstai ir adatos.

18. Kabinetai pagal Aprašo priede pateiktą pavyzdinę ataskaitos formą parengia Kabineto veiklos metinę ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus ir ją teikia visuomenės sveikatos centrui apskrityje, kurio veiklos teritorijoje Kabinetas veikia, savivaldybės, kurios teritorijoje Kabinetas veikia, administracijai bei Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centrai kasmet iki sausio 15 d. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras Kabinetų pateiktą ataskaitą pagrindu parengia bendrą ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus ir kasmet iki vasario 15 d. pateikia Sveikatos apsaugos ministerijai.

19. Kabinetų veikla gali būti finansuojama iš valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų teisėtų Lietuvos Respublikos įstatymais nustatytų finansavimo šaltinių.

Žemo slenksčio paslaugų teikimo
tvarkos aprašo
priedas

(Pavyzdinė ataskaitos forma)

(duomenis pateikusio subjekto pavadinimas)

(duomenis pateikusio subjekto registracijos adresas)

(ataskaitos pildymo data, ataskaitinis laikotarpis)

(duomenų gavėjo pavadinimas)

KABINETO VEIKLOS METINĖ ATASKAITA

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio reikšmė
1.	Visų apsilankymų Kabinete skaičius	
2.	Nuolatinių paslaugų gavėjų skaičius	
3.	Naujų paslaugų gavėjų skaičius	
4.	Paslaugų gavėjų, bent vieną kartą per atitinkamą mėnesį(nurodyti mėnesio pavadinimą), apsilankusių Kabinete, skaičius	
5.	Paslaugų gavėjų, kurie bent kartą per metus apsilankė Kabinete, skaičius	
6.	Išdalytų švirkštų skaičius	
7.	Adatų, išdalytų be švirkšto, skaičius	
8.	Surinktų švirkštų skaičius	
9.	Adatų, surinktų be švirkšto, skaičius	

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio reikšmė
10.	Išdalytų dezinfekcijos priemonių (spiritinių servetėlių) skaičius	
11.	Išdalytų prezervatyvų skaičius	
12.	Išdalytos tvarsliaivos skaičius	
13.	Atliktų žaizdų perrišimo procedūrų skaičius	
14.	Atliktų atrankinių greitųjų ŽIV testų skaičius	
15.	Atliktų kitų atrankinių greitųjų (nurodyti kiekvieno testo paskirtį atskirai) testų skaičius	
16.	Konsultavimo ir informavimo paslaugų skaičius	
17.	Tarpininkavimo paslaugų (registravimas į sveikatos priežiūros įstaigas, pagalba gaunant socialines teises paslaugas) skaičius	
18.	Suteiktų asmens higienos paslaugų (prausimosi, skalbimo ir kt.) skaičius	
19.	Kitų paslaugų (nurodyti) skaičius	

 (Ataskaitą užpildžiusio asmens vardas,
 pavardė, pareigos)

 (parašas)

 (Įstaigos ar organizacijos vadovo vardas,
 pavardė, pareigos)

 (parašas)
